

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio tertia

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

lapidi nature e' de fit ab eig aia q' e' principiu
motu emdi; tanto aut impetu fori n' e' ina
turale s'z molestu' & fit a' principio extrinsecu.
Utum & quomo' fiat a' seipso moueri dicat
bn' quoz explicat tot s'p's q' t. In a' hac
e' fundmo s'tio explicata. In animali duo hac
inst' udz principiu' actiuu' & hoc e' aia; princi
piu' passiuu' & hoc e' corpp seu ma' disposita
prae duo hac e' motor & mobile; Motor e' q'z
s'z composita nobis corporib' seu animalis cui
potiam mouendi actiuam anima comunicat; mobi
le e' reliquu' animalis q' ab emdi s' se p'nta
de moueri; Et hac e' ca' au' ai'alis corpp
heterogenu' sit & s' res t'no' diu'isa' r'io' ut al
tera se mouere; moueri pot' al'ia; s'z e' q'z
r'io' cent' o'is aia n' pot' uni pot'ia' actiu' co
care n' coicata al'ia.

Utum graua & leuia mo
ueant a' seipso.

Quaestio Tertia.

Nay e' principiu' motu & q'is r'io' e' q' dubit.
Motu n' r'io' n' t'ni' s'z al' r'io'es & auguletae
s'z motu' e' localem s'ud q'z negabit. Veru' s'nt

in a' hac corpp
heterogenu'.

corpore naturalium quod dicitur simplicia sunt quod dicitur in eis
composita seu mixta ita et motus localis quoniam
principio a quo procedit alius simplex est alius mixtus
mixtum autem naturalium quomodo dicitur quod dicitur ita quomodo ut
proximum ^{eadem} in seipso tam actum quam passivum in se cohibeat,
ex parte antecedentibus quod dicitur quod dicitur saltem liquet.

De Motu Simplici magna est in philosopho quod dicitur quod
sit eius causa efficiens ubi in terra movetur deorsum
a causa ipsi motus tanquam causa principalis efficiens efficiens
causam quod difficultat identica quoque ad mixta omnia inter
experientia sese extendit. Denique licet mixtum habeat di-
versam formam et naturam ab elementis in terra sunt
tales quasdam actionesque speciosiores et admirabili-
ores quam elementa si in natura vocabulum philosophi
sumamus ut videtur est causa cur localiter movetur
in quo ipsa inest recte dicitur sit in mixtis mani-
festis a causa alia natura rationem ut gradum quam
sit in elementis. Porro in generalia haec sunt
philosophum sententia ad modum celeberrima s. Thomas
2. 2. q. 10. art. 10. et ibidem Caietani, Alberti Magni
et philosophi tartarum 2. c. 7. Ferravienfis Agostini Ro-
mani Soti et aliorum consensus assertio-
nem motus naturalis gravium et levium esse a gravi-
tate ita ut gravitas sit causa principalis eius motus
forma in partibus gravitatisque et levitatis sint.

RB

De hac questione
Duae sunt sententiae.

1 a.

tang' eig' instrumēta; Nec referre an gravas
adfit en' eandē motū efficiēti ut nō adfit sufficere
ut movēdi nō ab iustis tribuatur quōd sagitta
motū, cāā efficiētib' ē is q' ianulab' fuit hiet
postea receperit ut mterierit; Et nō gravas lo
mō v.g) princeps cāā ē les gravas nō aut se
mō mō ē is q' inclut instrumētum. Sentiam hanc
Duo q' dān' uehēnt' stabili reddūt vni ē q' p'nt
utiq' loq' d' motū corpōrū simpliciū a' solūm
it' s' et ap'le docet ac stab' eandē corpōra nō moueri
a se s' a gravante ut a remouente prohibent. Nō
aut' in hoc s'ue phys' tm' v' d' l' p' 27. 29. 32. s'et
in 3to phys' l' p' 18. in 2do d' cāā v' d' g. ut item
in 4to l' p' 25. In 1o d' hā v' d' 19. d' in lib.
d' motū animalū c' 3. manifeste pro hac opinione
philosophat. Secundu' q' hūc sentia' stabilitatē
g'rat' ē q' cum in omni corpōe q' mouet' a' s'isse
necē sit necē duab' p'nt' unā q' sit tang' mouēti
alt'iam q' sit tang' motū quab' in gravib' lib'
mō' reperire nō p'nt; nam ut m'p' forma uer'
p'nt. simpliciū dicat' ē mouētib' q' d' erit in lo
tang' motū ē unū forma eadē at idē mouē
se h' moueri respectu motū e'g'dem nō p'nt
ē imposite. An' nōā ut q' mouētib' q' d' sit

Hanc sentiam duo q' dān'
reddunt prohibent

1 m

2 m

ens aliu; & maã sa p se n' tã maior & perfio
 nã ad motu q fit sursum quã ad em q fit deor
 sum: Cũ q in corpore simpliciter distinguitur n' post mo
 ment & motu legi ois extra corpus n' pãt moveri
 à seipso. Accedit huc & illa rã q movere seipsum
 sinistro ita ut pãt n' pãt cogitã sui motu casu exist
 at fit propriu' nung uita q in elementa mi nime mi
 uant moveri hoc modo n' fuit hoc inde q format
 q hanc partem celestis illud apud philosophos opinionã
 scilicet: Moveri ab inferioribus eã nota d' charact
 rem quo res uita pãticipet à nã inferioribus d' motu
 cum ac separantur adeoq' hoc et cor' loquedi ac
 sentiendi cor' q' sicut dicitur receptu' e' ut res ma
 nifestas coloris ac ferri motu agitatat quarã
 motus res vulgo resimulã q' sicut dicitur n' uat
 n' nung ut argenti n' uat aqua m' uat
 quo n' nã gravia & levia mouentur à suis
 q' uatibus sic dicitur explicare cor' aut hoc
 res isti: Agent n' uat q' corpus aliq' graue aut
 leue pãticipet in instanti q' uatibus h' uatibus
 pãticipet q' uatibus e' uatibus quoq' h' uatibus q' uatibus
 nãtibus illig' d' pãticipet n' uatibus in instanti h' uatibus
 in it' sit uatibus q' uatibus cor' ac q' uatibus com
 pletu' ut n' ad nãtibus grauiũ & leuiũ d' pãticipet
 pãticipet in eo puncto quo q' uatibus sicut d' uatibus

Alia rã.

Quomodo grauius de
 uat mouentur à pãticipet
 h' uatibus.

insequenti ipse plinet et in loco natu ut nunt
 no in e' q' loci a gravitate illi e' tribuendy. en' igr
 naa mung a genitore deponat ut gravia &
 levia in suis locis natibz g'p'nat' e' d'z et
 est opem ac mediu' ex libere quo in ea frate
 tum immediate post gravitate si exha. ita g'roni
 tum quodisunq' ad illis distincta fuerit in par
 in oibz no cernat. Atq' hoc mediu' p'cedit
 e' ipse corpus gravium & leviu' moty q' a g'ra
 te efficiendy e' e' d'z tribuendy.

Secunda sententia.

10.

Secunda sententia e' Gregorij Primum dicitur p'prio
 de servatorem e' q' ipse natu' gravia & levia a
 g'ra te moveri s' a scripto de s'bant p' p'p'p'
 magis natu' corpus gravi & levi moty sunt
 ad locum. In natem, quam igni v'z calefactio
 qua' oibz in no' h'bz g'ra'ces intales q' an' nati
 moty cordis & a spirato qua' naa illi h'nt sunt
 appetitio. s' hoc n' it a g'ra'ce q' nec moty
 gravium & leviu' ad suu' ^{locum} natu' q' d'z
 de ffiteo 2do p'p'p' e' d'z natu' in h'c
 distingui ab artificialibz q' illa h'ant in e'
 p'ncipio in r'nsu' suu' moty h'c e' n' n' n' n'
 q' gravia & levia h'nt in se p'ncipiu' n' n' n'
 in suu' moty q' a scripto a' a g'ra'ce ac

10.

moueri. Nec dicitur per illud esse principium passivum
 ad et actiua hinc in se principium passivum
 sui motus quod est hoc per se in principio actiua
 et illis distinguntur. Item dicitur non esse
 per se esse in his partibus et angustia non sub illa
 generentur in motu inchoat quod per in his motu
 ab in vno et actiua principio efficiatur. et hoc
 quod lapis descendit ferre ut mouet a suo loco na-
 turali, ut a medio, ut a gravitate ut a se, hinc
 proca dicitur non potest per se. Item per se quod leguntur
 in mouet ut ferre cum motu et metaphisicis
 in 2do quod medium indifferentem est ad motum
 ferre et ad motum descendit, et si aer v. g. ut
 est medium ignis transeuntibus moueret ignem
 ferre et terra descendit sequitur quod idem alium
 nature per se moueret ad plures diffinitos lo-
 cales et secundum motu gradibus quod fieri non potest.
 Nec mouet a gravitate quod fieri potest et scire
 potest ut gravitas non sit amplius dum lapis u. g. mouet
 et est sit non sit hoc sit cum lapide moto. et dicitur
 est lapidem a se et a principio suo in 2do moueri
 descendit. Contra hanc sententiam multa obijciuntur
 1o arguta per se in hoc lib. 8uo. c. 4o de quod mouet
 ferre est at, graue et leue non est at quod non mouet
 a seipso. 2do de quod mouet ferre potest offerre

per se.

per se.

Contra hanc sententiam multa obijciuntur.

1o.

2o.

obstat q' in q' ista q' uis uis cordis ^{neo} q' no t'zes dicit g'of 232.
R. deit si aut' hanc
 scilicet ad nullu' g'ramm' & s'itane mouere se pro eo,
 tra sum' locum uacatem quauit conera extra illum
 g'ratulu' eundem s'it' m'it'g' reu'pare possint. Ad alle R. deit ad alle
 in' tr' forma' q' e' p'incipiu' effectiuu' motu' co'at' dis
 tingui a' ma' q' e' p'incipiu' e'ig'le' motu' recepti
 u' q' s'abit e' ad hoc ut nom'es de motu' d'icant
 ee' diu'ersa. Praterca sic pro sua g'ra sane sentiam Obiectio g' b'anc
tra
 arguant' citati aut' s'ob: s'it' passio' ai officiu' ab eo
 q' g'rat' illam rem s' ee' in loco s'it' e' passio' leuia'
 ee' esse d'ic'it' est passio' g'raui' q' g' g'raui' & leuia'
 s'it' in s'it' locu' effectiu' p'p'e ac p'incipiat' a' g'raui',
 s'it'g: Sed g'raui' & leuia' p'p'e aug'ent' s'it' locum
 & motu' q' moueat' ad loca sua uacata p'p'e &
 p'incipiat' a' g'raui' s'it'g. R. deit p'ost' p'o' reg' Maier: s'ol'io' p'o'
 Nam d'ic'it' v'g' g'raui' s'it' & rem'it' effectiu'
 ab eo q' aliu' locu' g'rat' a' forma' n' s'it' g'raui',
 & p'p'e ac im'ediati' marat' R. deit e' do' Quicq' s'ol'io' r'ita
 s'it' & alijs' passio'ib' s'it' falsa' ut co'ite' ad modum
 dubia' ee' maiore' et passio'ib' q' g'raui' u'it' co'
 ab e'p't'isec' aug'ent' e' ee' in loco. quod n' i' g'raui' e'
 non p'endat' ista passio' inde manifesta' est q' s'it' g'raui'
 extra calum' s'it' d'ic'it' u'it' g'raui' ee' & s'it' hanc
 passio'ne' a' s'it' ino' a' s'it' illam qu' h'ic' s'it' g'raui'

epha sunt loci gravitatis. Demum hoc modo rationatur
quod duo quidam ita sese habent ut resisto impediunt
alterum naturae sequenti ad alterum tunc à quibus unum
est ab eodem est de alterumque gravitatis de ferri dorsum
ita sese habent quod in gravitatis sit immediate à gravitate
et tendere dorsum erit immediate ab eodem. Respondeo
tinguendo Maiorem Mediate ut immediate iam
in gravitatis est immediate à forma gravitatis sunt
tendit est à forma tenuis à gravitate à infirmitate
dicitur. Demum non valet argutio ista: quia est à sua
causa efficiente sunt effectus alij quod est quod seipsum
movere non est ut quod movetur à gravitate est potentia
accidentali ad alium nempe ad motum. Negatur haec
consequens nam eodem modo liceret arguari et animam
si videtur aut immediate est à sua causa efficiente sunt
gravitatis de ab ipso habet vim motivam et omnia quod non
movere à seipso immediate. Quamvis verbe dicitur
neg. gravitatis de tenuis immediate movetur à gravitate
ad alium extrinsecum; sed hoc nihil aliud est dicitur quod
gravitatis de tenuis quod dicitur à gravitate nullam vim
immediate hoc motu sese movetur ut est de physica
quod est. Quod non sicut cap. 4. sub finem defectus
verbis testatur gravitatis de tenuis ut à gravitate sunt

à renouelle pñtens noueri ste co docti udi pt
quomo fit ha ittigendu udy noueri à gnanke p
se mediate ab comouente phibens per accidens.

Hac posterior opiao sic explicata & etensa licet mul
tu' graditudo leat prior tu' laud Dubie doctrina
peripateticæ - q' formior e' atq' adeo et uozior
le à nobis complectida si tu' hoc mitem obsecut
ac p certissimo leat ipfame forma' grauim
& lenim n' e' principiu' sapimim duntaxat
suom motum ut nonnulli expimant p' moueri
effectus à ppia forma ut à principali ni
p'uenito gnanke itenq' à natu' grauitate
& lenitate ut à n'ing p'cipuo n' p'uenito eide.
Et enim in graua & lenia et absente gnanke
n' d'ominq' in sua loca natia ferant laud
Dubie dand' e' atq' instructum adeo uolun
eius in mouerant hoc aut aliud e' n' opt
qua' eom forma' substialis & q' ipfau' sequunt
grauitas & lenitas. patet demde ex pposito
re abaru' actionu' natium: quib' n' effiale pua,
cipm' in inuete vq' in eie leat n' p'uenito
sua fer potam ittigendi ac mitemi g'og' med
antib' ittionen ac uolitiones eluit; ita et simpli
cia cepta p'dita fit uirtutib' ac facultatib'

Prudentia à n'ro
p' recipit.

Nolo p'.

78.

q̄d dā' certis à nāā idcirco sibi tribuit ut motū
omnem iure suo exsequantur: vnde ab ipso in 4to
de celo cap. 1. text. 2. vocat' zopyra id est mudamela
motū in se habita. Cap. 1. 3. eisdem libri text. 25. ma-
nifeste gravibz & leuibz aliūm principiu' internum
tribuit. Deniq' cū gravitas & leuitas n̄ aliunde
quā ab ipsa forma substantiali p̄manet accido sequi
eandem artū seu motū eodem quoq' forma substanti,
aliū eē adferendos mediate p̄ illū ut principiu'
quo p̄ eandem ipsū suppositum em̄di qualitates ut agere
Quod in mediatū ex se & fundit. Si dicat' sicut
ora suo nō inuicibz tribui p̄t q̄ ipsa quoz n̄
gravitate n̄ à seip̄s moueri dicenda p̄t q̄ dā'
motū inuicibz gravitū p̄p̄ea n̄ a seip̄s q̄ dā'
à forma quā illis gravitas indidit oriānt' aliū
tr̄ p̄p̄iam e' p̄ter q̄ à n̄ inuicibz dignoscant
q̄d illud q̄ a n̄ter motū inuicibz n̄cc̄si nisi
nec p̄ ad Dispositionē p̄fectionē aliq̄na ipsū
in instanti generationis debita' augenda: n̄ca
quantitas v.g. q̄ p̄ augmētātes seu ad grā
orem accedit n̄ debebat inuicibz eo ipso moueri
to quo p̄ducebat nec item aqua p̄ hō unq'
obtinenda grā ad flumē aut festinat: Deatū
enig gravibz motibz idem iudiciū est. Itaq' in
uentū genitoribz suo munere absoluit p̄ finali

Abū

Solutio

cessandi fit ubi sui generis, & forma & q'eam
 sequitur essentia largiti sunt, qua sibi ipsi
 postmodum relicta propter marke caetera nax
 naxia exsequuntur. Quia ob eam fit in lib. d. nax
 tu autem coponat aut unitati q' externis principis
 a quo regali n' eget; qa nax op'at' nax
 a minere fit g'hibent ut ia nullo externo motore
 obire dicat. Si dicat q'qd' mouet ab ext'ns
 co aut pellit aut trahit aut motu aut ue,
 h' ut 2do cap lib. 7. lex 10 docet Aristes q' si
 graua & leuia mouent a g'raua tanq' a caa
 mouente principali aliquo motu. Eru' moue,
 bunt co sequens e' absurd' qa motu q' form
 dicent' cet' motu q' n' nax. *Solutio*
 tu' graui' & leui' quos no' coponat ad
 pulsione: g'raua n. dum elementis graui
 tatis leuitatez g'ferunt qua in sua loca ten
 dent ea quodamodo pellere dnt. Lex p'ea
 mouent' mouen' dicenda fit a n' oib' motu
 q' ab ext'no motore sp'ificu' dnt motu,
 ti. B' y' tm' q' forma eiq' q' mouet g'raui' &
 q' g' leui' & graui' motu n' n' n' co'p'her,
 dnt. Obiq' g'raua g'ferat in actu regit et cau, obiq' r'
 lam in actu s'nt Aristem 2do p'p' lex 7. & 8° Metaph.

Solutio

Solutio

obiq' r'

oblatio

230

230

lex 7. q. gravia & levia n. mouentur a quantitatibus
 quibus illa suspenduntur n. It amplius si in deriorant.
 Item nullus mouentur in aere mouet localiter nisi
 ipsi et mouentur q. in gravia & levia mouentur
 sunt quantitatibus plerumque n. motus huiusmodi e. gravia
 & levia ab illis n. mouentur. Ita e. Actus lib. superius
 n. 20 c. 1. 20. 2. & sequentibus. Ad hunc modum e. motus
 huiusmodi illud n. ita ee intelligendum q. in existit esse
 ubi et caetera actu operatur existere; q. patet in fine
 cuius operatur motus ambulatio actu e. ipso fine motus
 motus actu & realiter non existit. Sed sensus
 huiusmodi e. effectus du. actu effectus operatur cau-
 sam actu quantitatis operantem. Jam u. licet motus
 eandem actu n. existat in gravia & levia mouentur
 actu in operatur quantitatem hoc ipso q. forma
 & facultas motus in re a se genita n. magis
 operatur operatur uelut in aere. Ita e. motus. Ad hunc modum
 ut illud quoque absolute ac factum cum sensum qui
 se ferre p. se ferre acceptum uerum no. huiusmodi
 ut supra in d. magis in motu ferre ad se
 habet. Est q. si intelligendum ut nullus mouentur
 corporeis & motus mouentur. In leuium n. in
 eandem immediate ac p. se impulsu rei motus

quin ipsa moueat. Magna autem serm' p' tialen
 do p'uz alterat modum eo mo' quo dicitur est
 nim' attractiua ei in p'cedo. Atq' dicitur agens
 corporeu' no' mouere in actu' & nisi actu' ut pota
 moueat q' r'oo sufficient' distinguit a mouente jo
 cuius aliq' sp'iu' e' de mouere imotum.

Ad 1m supra positi' de h'ic equi' nato dicitur igni' ^{R. dicitur ad p' g' h'aric}
 sicut moueri atq' calefieri. id t' no' sufficere ut ca
 lesfactio g'uarit' ad scribatur; q' p'pe in n' sit ad accipie
 de' d'ispos'ioes q'm' accipere accipere ut dicitur
 e'. Ad altera' de' h'ic uel' non sufficiens d'ispos'io ^{R. dicitur ad idem}
 inter corpora simplici' a natura' & artificialia coher
 ga h'ic g'uarit' & lenia n' moueat a p'ximitio
 intrinseca tanq' cas' p'ncipali' moueat t' h' p'nc
 ipio intrinseco ming' p'ncipali' & in p'ncipali'
 eoz dupli' quoru' al' p'nc' p'ncipali' e' p'ncipali'
 al' p'nc' auctate n'ing' g'uarit' ut lenia.

Ad 3m de' m'blanig' naa d'ic' q' t'nc' g'uarit' ^{R. dicitur ad q'm'}
 & lenia tamet' n' seant p'ncipiu' sui recte' in
 sem' p'ncipali' ut ex id' d'ic' d' h'ic ist' exp'li
 catio' g'uarit'. Ad 4m ex d'ic' d' h'ic q' d'ic' ^{R. dicitur ad q'm'}
 sit g'uarit' d'ic'.

Ex hac serm' p'ncipali' h'ic d'ic' colligitur p'o-

1° quodlibet dicitur esse motus localis gradus & levis n^o per se
a gravitate ut a causa principali. 2° de ois facultatibus
potestas & affectiones q^oq^o res in instanti sua
perfectione se adornant ut potest sentiendi, alia
di^o levi movendi item quantitatem temperationis
namq^{ue} corpora q^olibet, id q^oq^o alia licet p^ose
a forma rei genita & emanationem simpliciter p^ose
ant attribuenda t^o e^o ut causa principali ipsi
quanti. 3° colligitur Noⁿ e^o q^o p^ose t^o ad
ambrosius 2da sententia ac p^ose p^ose. mo^o explicatur
ut gravitas sit principium movendi Quod gravitas
& levis sit principium movendi Quod forma
a^o gradus & levis e^o principium eiq^{ue} motus p^ose
t^o.

Quid de vltimo sit possibi
lis creatio.

Quaestio A. ta.

Ut sequens et mundi admittat diffinitio clarior
ac facilius euadat videndum e^o p^ose t^o creatio q^oq^o
illa sit An eiq^{ue} possibilitas una huius cognoscitur
alq^{ue} ad ea an s^ol^o p^ose p^ose, quod noⁿ admittit
p^ose t^o id q^oq^o alia. Porro p^ose t^o et eiq^{ue} p^ose
one diffinitio ex p^ose p^ose nota supponit, quam